

Kristelig Folkeparti

KOMMENTARER TIL PROGRAMKOMITEENS FORSLAG TIL STORTINGSPROGRAM

Naturvernforbundet vil kommentere alle stortingspartienes utkast til partiprogram. Vi gjør dette i form av helhetlig brev, som vi herved sender inn til KrFs programkomité. Vi begrenser oss normalt til å kommentere tekst som vi mener bør endres. Det betyr at det kan være mye god politikk som ligger inne i forslaget, som vi derfor ikke kommenterer. Det samme gjelder også momenter Naturvernforbundet ikke mener noe om.

Fra side/linje	Kommentar
101/12	Et mål om at bjørn, ulv, jerv og gaupe ikke skal få etablere seg utenfor kjerneområdene, hører ikke hjemme under et kapittel om bevaring av biologisk mangfold. Siste del av setningen bør slettes, eventuelt erstattes med: «konfliktdempende og forebyggende tiltak er en viktig del av rovviltforvaltningen»
101/22	Denne handlingsplanen har vært til behandling på Stortinget i form av Meld. St.14 – Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold (mai 2016), så punktet bør oppdateres til å lyde slik: «implementere tiltakene i nasjonal handlingsplan for biologisk mangfold (Meld. St.14 (2015–2016) – Natur for livet), som oppfølging av FNs konvensjon om biologisk mangfold»
101/36	Punktet bør endres til å lyde slik: «innføre forbud mot sjødeponi av masser fra gruvedrift og støtte initiativene i internasjonale fora for å få på plass et forbud også internasjonalt»
101/38	KrF bør presisere at også iskantsonen må være petroleumsfritt område, i tillegg til at de to lisensene utenfor Røst (tildelt i 1996) trekkes tilbake og konsekvensutredningen (fra 1994) underkjennes
103/33	Kommunenes ansvar innen renovasjon bør utvides, og vi foreslår at KrF fletter inn følgende punkt i sitt program: «alle kommuner skal som del av den lovpålagte husholdningsrenovasjonen legge til rette for reparasjon, gjenvinning og ombruk»
103/34	Legg til setning om at flaskepanten bør økes kraftig
103/40	Vi foreslår at det i tilknytning til dette punktet presiseres at reklamasjonstidene bør bli lengre, og at reparasjoner av forbruksgjenstander ilegges nullsats i merverdiavgift. Den svenske regjeringen har nå foreslått redusert merverdiavgift på reparasjon av et utvalg kategorier av gjenstander

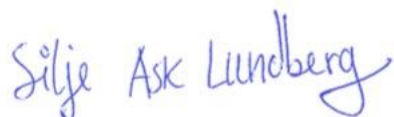
104/28 105/4	Målet om at Norge skal være karbonnøytralt i 2050, sier ikke noe om hvor lave utslipp Norge skal ha i 2050 og kan nås ved å betale for utslippskutt utenlands. Målet om 40 prosent klimakutt er ikke ambisiøst nok. Paris-avtalen forplikter Norge til å levere oppjusterte klimamål hvert femte år. Vi blir bl.a. bedt om å «kommunisere eller oppdatere» vårt klimamål for 2030 innen 2020. Norge bør i løpet av neste stortingsperiode oppjustere klimamålet for 2030 for å bidra til å holde global oppvarming godt under 2 grader og helst ned mot 1,5 grader, i tråd med Paris-avtalen. For å klare dette må Norge bli fossilfritt så raskt som mulig og seinest innen 2040
105/31 106/12	Økt overføringskapasitet til utlandet vil kunne øke presset på norsk vassdragsnatur. Naturvernforbundet støtter ikke dette
105/39	Det er oppsiktsvekkende at programkomiteen har skrevet et helt avsnitt om olje og gass under tittelen «Fornybarsamfunnet» som ikke adresserer klimaproblemet, annet enn ved å vise hvordan norsk gass skal erstatte kull, som er svært omstridt. Dette avsnittet må skrives om, slik at det tar klimaproblemet på alvor og viser hvordan Norge skal følge opp Paris-avtalen ved ikke å åpne for ny olje- og gassvirksomhet
106/1	Det er bra programkomiteen er tydelig på at vannkraftutbygging bare kan tillates der det er riktig ut fra naturhensyn. Samtidig vil programkomiteen gi bedre rammevilkår for vindkraftutbygging. Vi vil påpeke at heller ikke dette kan gjøres, dersom det strider med naturhensyn. Det er riktig å ikke videreføre elsertifikatordningen etter 2020, og det må sikres at fornybar energiutbygging skjer på en måte som ivaretar hensynet til naturmangfoldet
106/4	Tiltak for å redusere prisforskjellen på kraft kan gi store negative naturkonsekvenser, og vi kan ikke se at dette er samfunnsøkonomisk fornuftig heller. Prisforskjeller kan skape riktige insentiver til å utnytte både kraft og eksisterende overføringsnett mer effektivt og bidra til å lokalisering av kraftkrevende virksomhet nær kraftproduksjonen eller dit det er ledig kapasitet. Vi vil derfor be KrF revurdere dette punktet
106/14	Naturvernforbundet mener det er mye viktigere å øke avgiften på CO ₂ enn at det skal gis fritak for elavgift i transportsektoren
106/18	Føy til at det også må sikres gode støtteordninger til energieffektivisering for å nå målet om 10 TWh spart energi i eksisterende bygg innen 2030. Dette står det også om under nullutslipp i alle sektorer
106/22	Det er skuffende å se at programkomiteen ikke tar klimatrusselen og Paris-avtalen på alvor og ikke ønsker en politikk som reduserer olje- og gassproduksjonen. Det er positivt at enkelte områder skal være petroleumsfrie, men det er nødvendig med ytterligere grep for å oppnå utslippskutt i Norge og globalt. Punktet bør erstattes av følgende: «Legge fram en omstillingsplan for utfasing av petroleumsindustrien, som sikrer miljø, arbeidsplasser og økonomi for framtida, samt fjerne friinntekten, leterefusjonsordningen og andre gunstige avskrivningsregler for petroleumsvirksomhet»
107/13	Legg inn et nytt punkt om å innføre en avgift på deponering av masser fra bergindustrien som fremmer tilbakefylling og alternativ bruk av overskuddsmassene. Dette vil føre til mindre behov for ytre deponi, mindre naturinngrep/miljøbelastning og lavere klimagassutslipp

107/18	Programkomiteen vil at det legges til rette for produksjon av biodrivstoff fra skog. Naturvernforbundet vil advare mot stor satsing på dette, da hogst av norsk skog potensialet har betydelige negativ naturkonsekvenser og bidrar til at CO ₂ frigjøres fra et stort karbonlager. Vi ber KrF presisere at det er avfallsprodukter som må brukes ved produksjon av biodrivstoff
107/34 108/35	Utbygging av nye olje- og gassfelt er ikke i tråd med behovet for å kutte globale klimagassutslipp raskt. KrF bør bli tydelige på at nødvendig grønn omstilling må innebære at olje og gass blir liggende i bakken, og at det heller satses på nye næringer. Naturvernforbundet ser også at eventuell tilførsel av kraft fra land til eksisterende plattformer kan øke presset på naturen, gjennom kraftlinjer og eventuell ny kraftutbygging. Det bør imidlertid satses på havvindkraft, som kan forsyne eksisterende plattformer med kraft. Når disse legges ned, kan havvindkraftverk kobles til eksisterende kabler mellom Norge og utlandet
108/12	Vi vil gjerne kommentere følgende: «KrF mener vi må gjøre det mulig å transportere mennesker og varer i biler, lastebiler, ferjer og fly uten å slippe ut klimagasser. Det skjer ved å erstatte fossile drivstoff med elektrisitet, hydrogen og biodrivstoff.» For det første fins det svært lite drivstoff som ikke slipper ut klimagasser. Slik alternative drivstoff er uansett en knapp ressurs. Skal vi oppnå det programkomiteen har beskrevet, kommer vi derfor ikke utenom å begrense bruken av de mest energikrevende transportformene som personbil, fly og lastebil
108/44 129/1	Biodrivstoff kan sjelden omtales som CO ₂ -nøytralt. Mange typer biodrivstoff, også basert på norske skogressurser, har potensial for å gi store klimagassutslipp. KrF bør presisere at biodrivstoff må produseres av avfallsressurser, noe som vil gi et godt klimareultat
121/19	Her bør det presiseres at det er lukka oppdrettsanlegg som vil gi størst miljøgevinst
121/20	Når det gjelder forskning og utvikling, må det presiseres at det er teknologi som gir mindre miljøbelastning, som ønskes prioritert
122/9	Her bør det legges til at miljøutfordringene fra oppdrett best bekjempes ved å på sikt få all produksjon inn i lukka anlegg i sjø
122/19	Her bør vel ordet «matfisk» erstattes med «all fisk». Også arter som benyttes til fôr eller liknende må forvaltes bærekraftig
122/23	Slett hele punktet. Det er ingen grunn til at oppdrett i nord skal ha svakere miljøkrav enn de i sør
125/14	Det er bra programkomiteen slår fast nullvekstmålet for de større byene. Dette målet er svært viktig strategisk og bør forsterkes. Naturvernforbundet ber om at de større byene får et mål om reduksjon i trafikkomfanget på 20–30 prosent. For resten av landet bør det innføres et nullvekstmål
125/19	Programkomiteen foreslår sterkere satsing på vegbygging mellom store byer, for å binde regioner sammen. Slik vegbygging vil skape mer trafikk generelt og øke trafikkpresset i de større byene, der nullvekstmålet gjelder. Det vil også stride med gode formuleringer på side 128, linje 18–19, da utbygging av vegnettet parallelt med jernbanen vil undergrave jernbanens samfunnsnytte og positive miljøeffekt

128/15	Programkomiteen har skrevet mange gode formuleringer om behovet for en arealpolitikk som fortetter i knutepunkt og hindrer at byer og tettsteder eser utover. KrF bør gå inn for at det ved statlige investeringer i jernbanen må inngås utbyggingsavtaler der staten forplikter seg til bevilgningene, mens lokale/regioner myndigheter må forplikter seg til å føre en arealpolitikk som bygger opp om investeringene og tar i bruk andre lokale virkemidler for å styrke jernbanens miljøeffekt og samfunnsnytte. Det må stilles krav om at regionene der jernbanen bygges ut, har vedtatt en ambisiøs regional plan for areal og transport, som viser hvordan dette skal gjøres
128/23	Det er bra at programkomiteen slår fast at det må legges bedre til rette for overføring av gods fra veg til bane. Vi oppfordrer KrF til å kvantifisere dette. NTP-dokumentet fra transportetatene inneholder ei godspakke for jernbane på vel 20 mrd. kroner. I 2013 utførte lastebiltransporten 20 mrd. tonnkilometer, mens prognosene viser at transportene vil øke til 30 mrd. i 2030. Foreslåtte tiltak i NTP for bane og sjø vil redusere veksten, slik at det totale omfanget blir på «bare» 28–29 mrd. tonnkilometer, noe som fortsatt er langt over dagens nivå. Det trengs derfor kraftigere tiltak, inkludert restriktive virkemidler som økte drivstoffavgifter eller kilometeravgift, nei til modulvogntog etc.

Vi håper at våre innspill vil bli tatt hensyn til. Ta gjerne kontakt om noe skulle være uklart, eller om dere har behov for utdypende informasjon/synspunkter. Lykke til med det videre arbeidet.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Silje Ask Lundberg
fungerende leder